

“Тасдиқ мекунам”

Ректори Донишгоҳи миллии Тоҷикистон,
доктори илмҳои иқтисод, профессор
Хушвахтзода К.Х.

" 5 " 08 с. 2020

ТАҚРИЗИ

муассисаи тақриздиханда - Донишгоҳи миллии Тоҷикистон оид ба аҳамияти илмӣ ва амалии рисолаи Сангов Бобоҳон Чиллаевич дар мавзӯи "Ҷанбаҳои муосири сирояти урогениталии хламидиявӣ дар мардони муҳочирони меҳнатӣ (гурӯҳи хатари баланд)", ки барои дарёфти дараҷаи номзоди илмҳои тиб аз рӯйи ихтисоси 14.01.10 - Бемориҳои пӯсту зӯҳравӣ пешниҳод карда шудааст.

Аҳамияти таҳқиқот. Сирояти хламидиявӣ яке аз сирояти паҳншаванда бо роҳи алоқаи ҷинсӣ гузаранда мебошад ва яке аз масъалаҳои муҳими дерматология мебошад. Ҳамасола дар ҷаҳон тақрибан 90 миллион ҳолати нави сирояти хламидиявӣ ба қайд гирифта мешавад. Тибқи маълумоти ТУТ, дар 35-50% ҳолатҳо сирояти хламидиявӣ зери ниқоби дигар бемориҳо ҷараён мегирад, ки сабаби сари вақт ба таъобат фаро нагирифтани ва паҳншавии сироят пешгирӣ мегардад. Онҳоро аксар вақт дар якҷоягӣ бо дигар барангезандаҳо, ки хатари ҷиддии тиббӣ, иҷтимоӣ ва демографӣ доранд, вохӯрдан мумкин аст. Яке аз сабабҳои асосии афзоиши бемориҳои СБРАҶГ ин сатҳи пасти вазъи иҷтимоии аҳоли ва муҳочирати он мебошад.

Истифодаи нодурусти доруҳои зиддибактериявӣ метавонад ба сирояти музмин ё шиддатёбии раванди илтиҳобӣ оварда расонад, ки

сабаби пайдоиши зарурияти табобати сирояти хламидиявӣ мегардад. Аз ин рӯ, табобати хламидиози урогениталӣ (ХУГ), хусусан шаклҳои музмин, даврӣ ва мураккаби он, хеле мушкил аст. Бояд қайд кард, ки оид ба мушкилоти ХУГ дар байни мардони гурӯҳи хатарзо, ки ба он муҳоҷирони меҳнатӣ дохил мешаванд, то ҳол таҳқиқоти ҷиддӣ гузаронида нашудааст. Бояд гуфт, ки алҳол воситаҳо ва усулҳои зиёди барои табобати сирояти урогениталии хламидиявӣ истифодашаванда такрорёбӣ ва махсусан, шиддати ин бемориро пешгирӣ намеkunанд ва Сангов Б.Ч., ки дар рисолааш баъзе ҷанбаҳои патогенез, омилҳои хавф, хусусиятҳои клиникӣ ва иммунологиро таҳқиқ кардааст ва усулҳои нави муосири табобати беморони гирифтори хламидиози урогениталӣ дар мардони аз гурӯҳи хатарзоро ба таври дақиқ пешниҳод кардааст, ки ин муҳим ва саривақтӣ мебошад.

Мувофиқати мазмуни рисола ба ихтисос. Рисола бо услуби анъанавӣ навишта шуда, ба талаботи муқарраршуда ҷавобгӯ аст ва аз муқаддима, шарҳи адабиёт, боб бо тавсифи мавод ва усулҳои таҳқиқот, 3 боби натиҷаҳои таҳқиқоти шахсӣ, хулоса, тавсияҳо оид ба истифодаи амалии натиҷаҳо ва рӯйхати адабиёти истифодашуда, ки дорои миқдори кофии манбаъҳои муосир бо забони русӣ ва забонҳои хориҷӣ мебошад, иборат аст. Рисолаи илмӣ 118 саҳифаи матни компютериро ташкил медиҳад.

Рисола аз рӯи мундариҷа бо шиносномаи ихтисоси 01.14.10 - бемориҳои пӯст ва зӯҳравӣ таҳия гардида аз қисматҳои зерин иборат мебошад: банди 1 - «Ҷанбаҳои мухталифи патогенези бемориҳои пӯст ва бемориҳои бо роҳи алоқаи ҷинсӣ гузаранда»; 2- усулҳои тадқиқот

(тахқиқоти клиникӣ, патоморфологӣ, генетикӣ, иммунологӣ, биохимиявӣ, функционалӣ, серологӣ дар динамикаи беморӣ); банди 3 - "Зухуроти муосири клиникии бемориҳои пӯст ва зӯҳравӣ ва нақши онҳо дар ташҳиси маҷмӯӣ. Ошкор кардани алоқаи иллатҳои пӯст бо дигар бемориҳои узвҳо ва системаҳо. Муқоисаҳои клиникӣву озмоишгоҳии бемориҳои пӯст ва зӯҳравӣ. Муқаммал гардонидани ташҳиси дерматозҳо бо истифода аз усулҳои клиникӣ, озмоишгоҳӣ, функционалӣ ва дигар усулҳои тадқиқот. Ташҳиси тафриқавии дерматозҳо ва сироятҳои бо роҳи алоқаи ҷинсӣ гузаранда»; банди 4 - "Такмили бемориҳои табобати пӯст ва бо роҳи алоқаи ҷинсӣ гузаранда дар асоси таҳқиқоти охирин дар бораи этиология ва патогенези онҳо. Таҳияи меъёрҳои нави табобат"; банди 5 - «Такмил додани усулҳои пешгирии аввал ва дуввуми дерматозҳо ва сироятҳои бо роҳи алоқаи ҷинсӣ гузаранда. Усулҳои диспансерии кор бо беморони гирифтори бемориҳои пӯст ва зӯҳравӣ»

Саҳми унвонҷӯй дар ҳалли мушкилоти илмӣ. Рисолаи Сангов Б.Ҷ., кори таҳассусии илмӣ буда, аввалин тадқиқоти маҷмӯӣ дар ҶТ дар самти омӯзиши ҷанбаҳои этиологӣ ва клиникӣ-патогенетикии сирояти урогениталии хламидиявӣ дар мардони муҳочир (гурӯҳи хатари баланд), усулҳои нави самараноки табобати беморони сирояти хламидиявии урогениталӣ дар мардон таҳия ва татбиқ карда шуданд, ки барои соҳаи тандурустӣ аҳамияти бузурги илмию амалӣ доранд. Нақшаи пешниҳодшудаи рисола ва сохтори мантиқии он масъалаҳоеро дар бар мегирад, ки барои ҳалли бомуваффақияти масъалаи таҳқиқшаванда аҳамияти хос доранд. Унвонҷӯ дар маводи кофии

клиникӣ корҳои зиёдеро бо истифода аз усулҳои муосири иттилоотӣ ва усулҳои таҳқиқот ва табобат анҷом додааст. Вазифаҳои таҳқиқотии дар рисола гузошташуда ба ҳадафҳои тадқиқот мувофиқ мебошанд ва пурра иҷро шудаанд, ки аз манфиати илмӣ ҳолӣ нестанд.

Муқаррароти асосии рисолаи илмӣ асоснок карда шудааст, натиҷаҳои бадастомада дар робита бо усули илмии асоснок бо истифодаи усулҳои муосири иттилоотӣ барои ташҳиси беморон ба вазифаҳои гузошташуда мувофиқ мебошанд ва истифодаи оқилонаи таҳлили математикӣ ҳангоми коркарди омории маводи илмӣ боэътимод мебошад.

Натиҷаҳои асосии илмии рисола ва тавсияҳо оид ба истифодаи амалии натиҷаҳои кор ба таври илмӣ бо таҳлили амиқи маводи клиникӣ асос ёфта, ба мақсад ва вазифаҳои таҳқиқот мувофиқат мекунанд.

Автореферат, ки аз 50 саҳифа иборат аст (бо забонҳои тоҷикӣ ва русӣ), муқаррарот ва натиҷаҳои асосии илмии рисоларо шарҳ медиҳад. Мӯҳтавои автореферат бо рисола комилан мувофиқ аст. Рисола ва автореферат бо забони адабӣ пешниҳод карда шудаанд.

Натиҷаҳои мушаххаси илмии ба дастомада, навоариҳои онҳо. Унвонҷӯй миқдори зиёди тадқиқоти клиникӣ ва озмоишгоҳиро анҷом дода, бори аввал дар илми тибби ватанӣ омилҳои хатар, ихтилоли клиникӣ ва иммунологиро дар мардони муҳоҷири гирифтори сирояти уrogenиталии хламидиявӣ омӯхтааст ва усулҳои нави самараноки табобати ин бемориро пешниҳод кардааст. Рисола дорои навоариҳои илмӣ аст.

Унвонҷӯй бори аввал нишон дод, ки омилҳои муҳими тиббӣ-иҷтимоӣ барои зухуроти гурӯҳҳои хатарзо дар байни мардони Ҷумҳурии Тоҷикистон шароити бади моддӣ-маишӣ дар айёми кӯдакӣ мебошанд, ки ба сатҳи пасти таҳсилот; огоҳии кам дар бораи СБРАҶГ ва усулҳои пешгирӣ, муҳочирати баланд, шумораи зиёди беморон гирифтори сирояти омехта (микстинфексия) ва мушкилот оварда расониданд: танҳо 34,4% беморони гурӯҳи хатарзо дар бораи усулҳои пешгирии СБРАҶГ тасаввурот доштанд, ки назар ба гурӯҳи назоратӣ 2 маротиба камтар аст; сирояти омехта ва простатитҳои музмин дар байни онҳо нисбат ба гурӯҳи муқоисавӣ 1,4 маротиба зиёдтар муайян карда шуданд.

Бори аввал дар беморони гирифтори уретритҳои хламидиявии музмини (УХМ) ва простатитҳои хламидиявии музмин (ПХМ) аз гурӯҳи хатарзо баъзе хусусиятҳо дар тасвири клиникалии бемориҳо дар муқоиса бо гурӯҳи назоратӣ ошкор карда шуданд: аломатҳои субъективӣ ва объективии бемориҳо, инчунин ихтилоли ҷинсӣ дар онҳо назар ба гурӯҳи муқоисавӣ зуд-зуд дучор меоянд.

Муқаррар карда шудааст, ки мардони гирифтори шаклҳои музмин ва шиддатёфтаи ХУГ дорои ихтилоли масунӣ дар шакли нотавонии масунияти умумӣ ва маҳаллӣ мебошанд, ки дар беморони гурӯҳи хатарзо нисбат ба беморони гурӯҳи муқоисавӣ бештар мушоҳида карда мешаванд.

Бори ошкор карда шуд, ки ихтилоли масунӣ дар беморони бемориашон бардавом ва беморони гирифтори сирояти омехта нисбат ба гурӯҳи назоратӣ бештар зухур мегардад.

Бори нахуст таъсирбахшии иммуностимуляторҳои тимогар дар табобати маҷмӯии хламидияи урогениталӣ дар мардон исбот карда шуд, ки ба баланд шудани самаранокии клиникӣ ва этиологии он ва ба эътидол овардани ихтилоли масунии беморон мусоидат кард.

Муаллиф дар таҳқиқоти худ усулҳои муосири иттилоотии ташхиси параклиниро истифода кардааст. Теъдоди кофии мушоҳидаҳои клиникӣ, истифодаи усулҳои муосири санҷишҳои озмоишгоҳӣ, коркарди дақиқи оморӣ аз эътимоднокии натиҷаҳо шаҳодат медиҳанд.

Аҳамияти амалии ин таҳқиқот дар он аст, ки омилҳои минтақавии тиббӣ ва иҷтимоӣ муайян шудаанд, ки ба пайдоиши гурӯҳҳои хатарзо мусоидат мекунанд.

Нишон дода шудааст, ки ҳолати нишондиҳандаҳои масунияти умумӣ ва маҳаллӣ дар мардони гирифтори хламидияи урогениталӣ аҳамияти ташхисӣ ва пешгӯӣ дорад.

Унвонҷӯӣ усули нави табобати маҷмӯии хламидияи урогениталиро дар мардон бо истифодаи иммуностимуляторҳои тимогар таҳия намуда, ба кор бурдааст, ки самаранокии клиникӣ ва иммунологии натиҷаҳои табобати фаврӣ ва дарозмуддатро нишон медиҳад.

Усули табобати беморони гирифтори ХУГ, ки онро муаллиф таҳия кардааст, аз ҷониби духтурони дар муассисаҳои тиббии пӯсту зӯҳравӣ ва урологии ҷумҳурӣ истифода бурда мешавад. Он дар амалияи табибони Маркази бемориҳои пӯст ва зӯҳравии шаҳри Душанбе, дар раванди таълим дар кафедраи дерматовенерологияи МДТ «Донишгоҳи

давлатии тиббии Тоҷикистон ба номи Абӯалӣ ибни Сино» ҷорӣ карда шудааст.

Унвонҷӯӣ ҳамаи талаботи заруриро барои санҷиш, нашр ва татбиқи маводи рисола дар амал иҷро кардааст. Маълумот дар бораи муқаррароти асосии рисола дар конфронсҳо ва анҷуманҳои илмӣ пешниҳод карда шудааст. Оид ба мавзӯи рисолаи илмӣ 10 мақола ба таърифи расонида шудааст, аз ин шумора 4 мақола дар нашрияҳои, ки ба феҳристи Комиссияи олии аттестатсионии назди Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон дохил мебошанд, ҷой шудааст. Мундариҷаи кор бо натиҷаҳои таҳқиқот комилан мувофиқ аст.

Рисолаи Б.Ҷ. Сангов дар мавзӯи "Ҷанбаҳои муосири сирояти урогениталии хламидиявӣ дар мардони муҳоҷири меҳнатӣ (гурӯҳи хатари баланд)" кори мукаммали илмию таҳассусӣ мебошад, ки дар асоси тадқиқоти муаллиф ҷиҳати ҳалли масъалаи муҳими илмию амалӣ, ки барои дерматология аҳамият дорад, иҷро карда шудааст.

Аз нуқтаи назари муҳимият, навоари илмӣ, ҳаҷми тадқиқот ва аҳамияти амалии натиҷаҳо он ба талаботи "Низомномаи стандартӣ оид ба шӯроҳои диссертатсионӣ", ки бо Қарори Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон аз 26 ноябри соли 2016, №505 тасдиқ шудааст, мувофиқ буда, муаллифи он аз рӯи ихтисоси 14.01.10 - Бемориҳои пӯсту зухравӣ барои дарёфти унвони дархосткардааш сазовор мебошад.

Тибқи хулосаҳои дар боло овардашуда рисоларо барои дифои унвони номзади илмҳои тиб аз рӯи ихтисоси 14.01.10 бемориҳои пӯст ва зухравӣ пешниҳод кардан мумкин аст.

Тақриз дар ҷаласаи кафедраи физиологияи патологӣ ва анатомияи патологӣ бо тибби суддии факултети тиббии Донишгоҳи миллии

Тоҷикистон шунида, муҳокима (Протоколи № 7 аз 16 апрели соли 2020) ва барои тасдиқ пешниҳод карда шуд.

Декани факултети тиббӣ,
д.и.т., профессор

М.С. Талабзода

Ташхисгар:
мудири кафедраи физиологияи патологӣ
ва анатомия патологӣ бо тибби суддӣ,
духтури бемориҳои пӯст ва зӯҳравӣ
номзади илмҳои тиб, дотсент

М.Д. Нуралиев

Муовини декан оид ба илм
ва робитаҳои байналмилалӣ,
номзади илмҳои тиб

Р.А. Турсунов

Имзоҳои М.С. Талабзода, М.Д. Нуралиев
ва Р.А. Турсуновро тасдиқ мекунам

Сардори раёсати кадрҳо ва КМ-и ДМТ Э.Ш. Тавқиев

Суроға: 735001, Ҷумҳурии Тоҷикистон,
ш. Душанбе, хиёбони Рӯдакӣ, 17

